

ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ ΘΕΜΑΤΩΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ – ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ 2026

Τα θέματα ήταν προσεγμένα.

Στο διδαγμένο κείμενο έθεσαν την 13^η διδακτική, άρα έπρεπε να περιέχουν οι ερωτήσεις (B1, B2) δύο ζητούμενα:

1. Νομοθέτης-διδάσκαλος αρετής (B1).
2. Ποιότητα πράξεως > ποιότητα έξεως (B2).

Τα έθεσαν αυτά τα ερωτήματα, με έξυπνο τρόπο. Η πρώτη ερώτηση περιελάμβανε προς τούτοις και την ανάλυση του φιλοσοφικού ζεύγους γένεσις-φθορά. Η δεύτερη ερώτηση περιελάμβανε επίσης σε σχέση με το παράλληλο την πρωτότυπη για τότε θέση του Αριστοτέλους πως η μόνη κατ' έξοχήν κοινωνική αρετή είναι η δικαιοσύνη.

Πρώτη φορά δεν ζήτησαν κειμενικές αναφορές στο A1.

Το αδίδακτο κείμενο έξυπνο, από λόγο που δεν τον ανέμενε κανείς. Επιτέλους μπήκε ρήτορας στις έγκυρες πανελλήνιες μετά από χρόνια. Ήθελε καθαρή γνώση συντακτικού για να το προσεγγίσεις, όπως π.χ. γνώση περί αιτιολογικής μτχ. υποκειμενικής αιτιολογίας ή κανόνες πλαγίων πτώσεων. Η γραμματική απλή.

Η έκδοση που επιλέχθηκε από την επιτροπή μπορεί να είναι εσφαλμένη. Π.χ. η έκδοση της Οξφόρδης έχει όχι «έξην» αλλά αιτιατική απόλυτη μτχ. «έξον». Το «έλαων» αποκλείεται ως αντικείμενο του «έπιμελείσθαι», αλλά γενική διαρετική στο «μορίων». Και άλλα πολλά μπορούμε να σχολιάσουμε.

Δημήτρης Νάτσης

Τα θέματα του 2026 χαρακτηρίζονται από **υψηλό δείκτη εγκυρότητας και σαφήνειας**, κινούμενα στα πρότυπα των τελευταίων ετών, αλλά με ορισμένες **ποιοτικές παγίδες** που απαιτούσαν από τους υποψηφίους απόλυτη ψυχραιμία, κριτική ικανότητα και όχι μηχανική αποστήθιση. Το επίπεδο δυσκολίας κρίνεται **διαβαθμισμένο**, με το Αδίδακτο Κείμενο να απαιτεί καλή γνώση της ιδιολέκτου των Αττικών ρητόρων.

A. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ (Αριστοτέλης, *Ἠθικά Νικομάχεια*)

Το απόσπασμα από τη 2η Ενότητα των *Ἠθικῶν Νικομαχείων* είναι ένα από τα πιο κλασικά και δομικά κείμενα της διδακτέας ύλης. Αν και «δουλεμένο» σε βάθος σε όλα τα σχολεία και φροντιστήρια, οι ερωτήσεις έκρυσαν λεπτομέρειες.

- **A1.α. (Σωστό/Λάθος):** Η πρόταση 1 αποτέλεσε «παγίδα» για τους βιαστικούς μαθητές. Η αναφορά σε «ξέεις» στο συγκεκριμένο σημείο του κειμένου δεν αποτελεί το άμεσο κριτήριο διαφοροποίησης των πολιτειών (οι νομοθέτες εθίζουν τους πολίτες γενικά στο να γίνουν *άγαθοί*). Απαιτούσε προσεκτική ανάγνωση του κειμένου και όχι συνειρμική απάντηση με βάση την παρακάτω θεωρία των έξεων.
- **A1.β. (Αντωνυμίες):** Έξυπνη άσκηση που ξέφυγε από την κλασική μηχανική αναγνώριση. Το «έν αὐτοῖς» απαιτούσε σύνδεση της γραμματικής με το νόημα (αναφορά στις επιθυμίες και τις οργές), δοκιμάζοντας αν ο μαθητής κατανοεί τη ροή του αριστοτελικού λόγου.
- **B1. (Ερμηνευτική):** Κλασική ερώτηση υποδομής, χωρίς ιδιαίτερες εκπλήξεις, που κάλυπτε τη θεωρία της γένεσης/φθοράς και τον ρόλο του δασκάλου. Εδώ θα αριστεύσει ο μαθητής που απέδωσε το νόημα με δικά του λόγια και σωστή ορολογία, αποφεύγοντας την στείρα αποστήθιση του ερμηνευτικού σχολίου.
- **B2. (Παράλληλο Κείμενο):** Εξαιρετική επιλογή κειμένου (Μ. Σταθόπουλος). Η έννοια της «αρετής προς ἕτερον» κλείνει το μάτι στην αριστοτελική οπτική. Η δυσκολία εδώ ήταν η **σύνθεση** και η αποφυγή της παράλληλης παράθεσης των δύο κειμένων. Ο μαθητής και η μαθήτρια έπρεπε να βρει τους άξονες σύγκλισης (κοινωνικός χαρακτήρας, δικαιοσύνη στην πράξη, διεύρυνση των «συναλλαγμάτων»).
- **B3. (Εισαγωγή):** Αναμενόμενη δυσκολία, με προτάσεις που απαιτούσαν προσοχή στις λεπτομέρειες (π.χ. η πρόταση 5 για την ευδαιμονία ως ενέργεια και όχι στατική κατάσταση).
- **B4. (Ετυμολογικά):** Μέτριας δυσκολίας. Το «ξέφρενος» (σώφρονες) και το «διάστρεμμα» (αναστρέφεσθαι) ήταν βατά. Το «ανάθεση» ίσως δυσκόλεψε όσους δεν μπόρεσαν να το συνδέσουν με το *θέτω*.

B. ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ (Λυσίας, *Περί τοῦ Σηκοῦ Ἀπολογία*)

Ο Λυσίας θεωρείται γενικά «βατός» ρήτορας λόγω της *ἀφελείας* του (απλότητα στο ύφος), ωστόσο το συγκεκριμένο απόσπασμα είχε πυκνά νοήματα και αρκετές συντακτικές ιδιαιτερότητες.

- **Γ1. (Μετάφραση):** Το επιλεγμένο κομμάτι προς μετάφραση είχε **υψηλό βαθμό δυσκολίας** λόγω της μεγάλης περιόδου, των πολλών αναφορικών/αναφορικών-υποθετικών προτάσεων και της αντίθεσης («ὕμᾱς μὲν... τοῦτον δέ»). Η απόδοση στα νέα ελληνικά απαιτούσε άριστη γνώση της σύνταξης για να μην βγει ένα ασυνάρτητο αποτέλεσμα.
- **Γ2. (Κατανόηση/Επιχειρήματα):** Η ερώτηση κατανόησης ήταν **βατή** για τον μαθητή που κατάφερε να μεταφράσει το κείμενο. Τα επιχειρήματα (το καθεστώς των Τριάκοντα, η χωροταξία/ορατότητα του κτήματος και η αναρμοδιότητα του κατηγορού) ήταν ευδιάκριτα.
- **Γ3.α. & β. (Γραμματική):**
 - Η μεταφορά του αποσπάσματος στον άλλο αριθμό ήταν **απαιτητική** (ιδίως η τροπή του *γεωργῶν* σε *γεωργούντων* λόγω του *έγγυς* και η προσοχή στα πνεύματα/τόνους των αντωνυμιών *τοῦτον* → *τούτους*, *ὄς* → *οἷ*).
 - Οι μεμονωμένοι τύποι έκρυσαν παγίδες: ο αττικός μέλλοντας (*ἀφανιεῖν*), η προστακτική αορίστου (*διαβλήθητι*) και η ευκτική του φημί (*φαίη*) αποτελούν κλασικά θέματα για καλά διαβασμένους μαθητές.
- **Γ4.α. & β. (Σύνταξη):**
 - Η συντακτική αναγνώριση είχε **μεγάλο ενδιαφέρον και διαβάθμιση**. Η γενική απόλυτος (*οὔσης*), το υποκείμενο απροσώπου (*ἀδικεῖν*) και η αιτιολογική μετοχή (*ἀφανίσαντα*) ήταν κλασικά. Το *ὡς ἐπιμελητής* (κατηγορούμενο στο υποκείμενο μέσω του *ὡς*) απαιτούσε πιο βαθιά συντακτική αντίληψη.
 - Ο υποθετικός λόγος (Μη Πραγματικό) ήταν εύκολος στην αναγνώριση, αλλά η μετατροπή του στο Προσδοκώμενο ήθελε προσοχή στη μετατροπή τόσο της υπόθεσης (*ἐάν + Υποτακτική*) όσο και της απόδοσης (*Οριστική Μέλλοντα*).

Επομένως αποτέλεσαν θέματα **για καλά προετοιμασμένους υποψηφίους**. Δεν είχε ακρότητες, αλλά η «αριστοποίηση» (το 18-20) απαιτούσε φιλολογική λεπτότητα, ακρίβεια στις μεταφράσεις, βαθιά κατανόηση των αριστοτελικών εννοιών και εξοικείωση με τους μηχανισμούς του αττικού λόγου.